

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én egy íven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 2 fttal fizethetnek elő, féléves előfizetés el nem fogadtatik.

Előfizetési és hirdetési díjak az erdélyi gazdasági egylet pénztárához Kolozsvárra czimzendők.

A hirdetési díjszabályzatról az erdélyi gazdasági egylet titkári hivatala ad felvilágosítást.

A cukorrépa Erdélyben.

Mai számunk majdnem teljesen a cukorrépa ügyének van szentelve, melynél fontosabb kérdést Erdély mezőgazdaságára nézve ma alig ismerünk. Ugyanazért bocsássák meg lapunk nem érdekelt olvasói a — szerintük talán — egyhangu tartalmat: igyekezni fogunk őket jövőre lehetőleg kárpótolni.

A szerkesztő.

Az erdélyi cukorrépatermelés ügyében

az erdélyi gazd. egylet a közetkező átiratot intézte B á r ó K e m é n y K á l m á n h o z:

Méltóságos báró ur!

Erdélyi gazd. egyletünk igazgató választmánya áthatva a cukorrépa-termelést szűkebb hazánkban méltán megillető szerep jelentékenységtől, az eszme első megpendülése óta arra törekedett, hogy a gazdaközönség jogos érdekeit megvédve, a gyári vállalat méltányos igényei is kielégítésre találjanak, mert csakis az érdekközösség teljes respektálása biztosíthatja mind a két félnek megelégedését és gyarapodását!

Az elmúlt évből gazdag és nagy részt megbízható adathalmazzal rendelkezvén, ig. választmányunk nem zárkozhatott el azon ténynek konstatálásától, hogy sem az u. n. régi, sem a mult napokban szétküldött új szerződési minta nem felel meg a gazdaközönség várakozásának; még pedig egyfeől az ár csekélysege, másfeől az egyes pontozatok kisebb-nagyobb helytelenségei miatt.

Azonban daczára e lényeges kifogásoknak, ig. választmányunk azt hiszi, hogy a mindkét részről feltételezett jó akarat meg fogja találni az arany középutat; — mert a mily igaz, hogy minden gazdasági iparág és így a czukorgyár is valóságos áldás a gazdára nézve; ugy viszont az is kétségtelen, hogy a vállalat prosperálása a termelők tömeges pártolása nélkül nem is képzelhető.

Mindezeket tekintetbe véve, ig. választmányunk az elnök vezetése alatt Báró Bánffy Ernő alelnök, Dávid Antal, Molnár Sándor jogtanácsos, Vörös Sándor, Gróf Wass Béla, Zeyk József és Gamauf Vilmos titkár személyeikben egy ad hoc bizottságot választott azon utasítással, hogy a fontos ügynek minden ágazatát behatóan tanulmányozván és tárgyalván, készítsen egy szerződési mintapéldányt és azt elfogadás végett tejjessze elé. Hogy azonban a fentnevezett ad hoc bizottság tevékenysége és munkálata az elfogultságnak még látszatával sem bírjon, mély tisztelettel kérjük Méltóságodat, mint ezen ügynek fáradhatatlan előharczosát, kegyeskedjék a bizottság ülésain résztvenni és — a mire különösen nagy súlyt fektetünk — a magyar czukoripar részvénytársaság egy szakértő t. képviselőjének is megjelenését biztosítani, hogy így érvt elv elé állitva, ezen életbevágó kérdésnek kétségkívül mindnyájunk által óhajtott méltányos megoldására juthassunk!

Azon esetre, ha Méltóságodnak ellenvetése nem lesz, bátrak vagyunk az ügy sürgősségénél fogva a bizottság összejövetelére február hó 12-ikének d. e. 10 óráját egyleti irodánkba kitűzni, mire nézve Méltóságodnak megtisztelő szives választát kérjük és várjuk.

Kelt az erdélyi gazd. egylet ig. választmányának Kolozsvárt, 1890. február 6-án tartott üléséből.

Szabó József,
egyleti elnök.

Gamauf Vilmos,
kir. tanácsos, e. titkár.

A czukorrépatermelésügyi bizottság ülése **1890. február hó 12-én.**

Tartatott elnök Szabó József elnöklete alatt, jelen voltak: Báró Bánffy Ernő, Zeyk József, Báró Jósika Lajos, Dávid Antal, Vörös Sándor, Miksa Imre, Gróf Béli Ákos, Molnár Sándor jogtanácsos és Gamauf Vilmos e. titkár.

1. Elnök az ülést megnyitván, e. titkár felolvassa Báró Kemény Kálmán ur ő mlgának választát, melyben sajnálattal jelenti ki, hogy a mai napra a közigazgatási bizottság ülése miatt, valamint egész feb-

ruár hóban is bokros elfoglaltsága miatt Kolozsvárt meg nem jelenbetik, mit annyival is inkább sajnál, mert azt hiszi, hogy ezen alkalommal sikerült volna a többfelől hangoztatott aggodalmakat eloszlatni. Az ügy érdemére nézve különben eddigi véleményét változtatlanul fentartja. — Bizottság őszinte sajnálattal értesülvén ő mlgának tartós akadályoztatásáról, másfelől élénk örömmel üdvözli a becses válasznak azon sorait, melyek azon reménynek adnak kifejezést, hogy ily alkalommal a többfelől hangoztatott aggodalmaknak eloszlatása sikerülhet! Az igazgató választmányt, illetve bizottságot is eme szempont vezette és vezeti eljárásában és hogy a Kolozsvárra jövetel a közösen óhajtott végcél elérésében gátul ne szolgálhasson, ismételten felkéri ő Méltóságát, sziveskedjék a jelen ülésben a bizottság által módosított és egyidejűleg megküldött szerződési szöveg tárgyalására a cukoripar-részvénytársulat egy szakértő tagjának közreműködésével, saját székhelyére, Nagy-Enyedre értekezlet hívni össze, mely a fontos ügyet mindkét félnek lehető megelégedésére oldja meg. Azon nem remélt esetben, ha ő Méltósága ezen általunk leghelyesebbnek és legméltányosabbnak tartott elintézését bármi okból el nem fogadná, a bizottság kénytelen lenne más utat keresni a termelő közönség tájékoztatására és felvilágosítására.

2. E. titkár jelenti, hogy az igazgató választmány határozata folytán a nagy enyedi felügyelőségnek a szerződési és körlevél-nyomtatványokat visszaküldötte, mire szó szerint a következő válasz érkezett: „Ezennel igazoljuk a visszaküldött nyomtatványok vételét. a minél azonban nem hallgathatjuk azon észrevételünket, mely szerint felette nagyon csodálkozunk azon, hogy egy „Gazdasági egyesület“ egy új és az országban teljesen ismeretlen „miveleti növény“ meghonosítása iránt sem activ részvétet nem tanusított, sem tanusítani nem akar. Tisztelettel Magyar cukoripar-részvénytársaság nagy-enyedi felügyelősége: Hecht s. k. — Bizottság e szokatlan formájú válasz felett, — melyben a tájékozatlanságot csakis a tapintatlanság mulja felül — egyszerűen napirendre tér.

3. Betegh Ferencz ur levele a cukorrépatermelés ügyében — a szerződési szöveg megállapításánál figyelembe vétetni fog.

4. E. titkár előterjeszti a nagy-enyedi gyár érdekében kibocsátott új szerződési mintát — bizottság mindenekelőtt egyhangulag kimondja, hogy a nagy-enyedi gyár létrejöttét a legmelegebben óhajtja s hogy egyáltalában a cukoripar fellendülését tekinti a belterjes gazdaság meghonosításának és felvirágzásának egyik leghatalmasabb tényezőjéül,

a mi azonban természetesen nem menti fel attól, hogy az új, tehát ezután kötendő szerződésben méltányos alapár és határozottan körülírt pontozatok által a gazdák érdekei kellően ne biztosíttassanak.

A módosításck órákon át tartó tárgyalás folytán megállapíttatván, a végleges szövegezésre és annak a rendeltetési helyre való eljuttatására az elnökség kéretett fel.

5. Miután a cukor szállítási díja igen magas és a versenyt nehezíti, vagy épen lehetetlenné teszi — választmány utján a kereskedelmiügyi ministeriumhoz a leszállítás érdekében indokolt kérvény lesz intézendő.

6. Miután felette kívánatos, hogy a cukorrépa tetemes és jövedelmező napszámmunkája székely kézi erő által teljesíttessék — ez érdekekben közreműködni az EMKE igazgató választmánya fog felkérteni.

Jegyezte:

Gamauf Vilmos,

e. titkár.

Ugar- és legelőkényszer.

Erdélyi gazdasági egyesületünk mult évi octoberhóban felterjesztést intézett a nagyméltóságu földmivelésügyi ministeriumhoz, melyben az ugar- és legelőkényszernek legalább azon községekben való megszüntetését kérelmezte, hol a cukorrépa sikerrel mívelhető. Felsőbb helyen nem zárkoztak el a kérés jogosultságától, de indokolt véleményt kértek, melyet közelebbről Gróf Schweinitz Gyula fáradhatatlan tagtársunk tollából igazgató választmányunk elfogadott és illetékes helyre juttatott. Az érdekes munkálat szövege a következő:

Együletünk ismételten fejtette fel azon hátrányokat, melyek a háromnyomásu gazdaság és az ugarlegeelő kényszerével kapcsolatosak, így többek között a székelyföld közigazdasági viszonyait tárgyaló emlékiratban, a marhavészt, valamint a lótenyésztést illető felterjesztéseiben és több más alkalommal. Azért legyen szabad csak röviden megemlítenünk, hogy daczára külterjes állattenyésztésünknek, nálunk csupán 2·4 ló, 17 marha, 22 juh és 8 sertés esik egy négyzet kilométerre, miglen Németország ugyanazon területen 6 lovat, 29 marhát, 35 juhot és 17 sertést tart. Pedig Erdély rét és legelőbősége kiválóképen utalna az okszerű állattenyésztésre, mert Németország csak 19·5% rét és legelőt, szűkebb hazánk ellenben 16 22% rétet és 13·71% legelőt, összesen tehát 29·85% rétet és legelőt bir. A 892,486 hectár rét azon-

ban nálunk legfeljebb 1.554,480 q*) szénát ad, miglen a németek 5.915,472 hektár szénafüről 17.776,125 tonna szénát uyernek; tehát hektáronként körülbelől 30 qt, ellenben nálunk csak mintegy 17 qt.

Minden 1000 hektár rét és légelőre Németország 1502 darab marhát mutat ki, mi pedig 580 darabot. Tehát kivált szarvasmarhában szegényebbek vagyunk, mint lennünk kellene; — holott a szántóföld arányában tulsok állatot tartunk; mert 1000 hektár szántóra nálunk 624, a németeknél 618 darab esik.

De a közlegelőn is felette sok állatot járatunk! Az 1854-iki urbéri nyiltparancs 44. §-a azt rendeli, hogy a meddig a legelők közös használat alatt állanak, a politikai hatóságnak kell arra ügyelnie, hogy egy fél sem terjeszthesse ki az együttjogosultak hátrányára aránytalanul a maga legeltetési jogát az 1848 előtt fennállott uzusnak határain tul. Az 1870. LIII. törvényczikkből e r e n d e l k e z é s k i m a r a d t, és a törvényhatóságok, községi birtokosok stb. kérelmei, a legelő állatok limitatiója tárgyában, tekinteten kívül hagyattak; minek következménye az lett, hogy az állat nyáron koplal, télen pedig az éhségtől csak épen meg nem döglük. — Az Erdélyben még érvényben álló polgári törvénykönyv 499. § a világosan kimondja, hogy a legeltetési jog, a mennyiben azt politikai vagy erdészeti rendeletek nem gátolják, mindennemű igás állat, marha és juhra kiterjed, de teljességgel nem vehető igénybe sertés vagy baromfi számára, valamint erdős vidéken kecskére nézve sem. Tisztátalan, egészségtelen és idegen állat a legelőtől mindenkor ki van zárva.

Ezen külön törvényes intézkedésnek ellenére a sertés bántatlanul legel mezőn és réten, a kecske pedig az erdőn; sőt számos község az ugarlegelőt is idegen juhtartóknak adja ki.

Az 1870. t. cz. 38. §-a ellenére a legeltetés idegen földön és réten még oly községben is divik, hol a közlegelő ki van hasítva. A községi marhát kiméletlenül hajtják a bevetett takarmányosra s azt tönkre teszik; a tavaszi mezőn pedig azért nem lehet termelni, mert nemcsak a háztartást, hanem az adót is biztosítani kell. Kerítést csinálni egyfelől azért nem lehetséges, mert a talaj értékét tulhaladja; másfelől azért nem, mert télen elloppják! Egy szóval a legeltetésnek azon ősz állapota uralkodik nálunk még ma is, melyet mivelts országokban már régóta hiába keresünk!

*) A q (quintal) törvényes rövidítése a metermázsának, egy tonna pedig = 10 metermázsával.
Szerk.

A járványokat illetőleg legyen szabad a következő megjegyzésnek helyet adni: ha a baj nyáron vagy ősszel üt ki, akkor a télire szánt takarmányt kell feletetni, ha pedig kora tavasszal jelenik meg a betegség: kérdés, hogy valjon miből fog az állat megélni? Ennélfogva igen természetes, hogy minden járványt lehetőleg hosszasan titkolnak és a legjobb törvény és annak legszigorubb alkalmazása daczára az állami felügyelő közegek nincsenek azon helyzetben, hogy a csirájában levő bajról idejekorán értesülhessenek és annak tovaterjedése ellen jókor intézkedhessenek.

Az előzőkből folyólag tehát nálunk állatbőségről nem lehet szó, de igenis a marha rosz táplálkozásáról, mert a közlegelőn (annak különösen jó minőségét feltételezve) egy tehénegységre átlagosan 700 □ öl terület esik, holott legalább 2132 □ ölnek kellene esnie; sőt vannak községeink, a hol egy tehénegységnek 221, vagy épen csak 165 □ öllel kell bérnie! A téli hónapokban egy darab marha körülbelül 6·1, a nyáron minden lehető legelőn 4·8 és így egész éven át 5·6 kilo takarmányt kap naponta. Egy hold ugar 2·7—4·0 q szénaértéket ad, egy hold lóher ellenben 30—40 qt. Azonkívül a legelő marha őszutón megrongálja a réteket, mert a csülkők nyoma megmarad, mélyedésébe vizet gyűjt, a mely megfagy és olvadáskor a gyökereket károsítja; tavasszal pedig a fiatal hajtásokat falfák fel, mert a legeltetés körülbelül május elejéig tart. Hogy mennyi trágya megy a legelő állatok után veszendőbe, az eléggé ismeretes. Erdély — magasszámitással 71.225,280 q trágyát állít elő, holott okszerű hatnyomású gazdaság mellett 100,160,550 qra volna szükség.

Hogy a községek általában véve nem bírának elegendő közlegelővel, azt határozottan kétségbe kell vonnunk, mert Erdélyben nagy átlagban 13% közlegelő esik az összterületre — és még ott is, a hol az átlag csekélyebb (mint például Háromszéken), az eddigi ugaron elegendő takarmányt lehet termelni. Háromszék megyének ugyanis 153,006 hold szántója van, ennek egy hatodán 765,030 q takarmányt lehet termelni, miglen a 23,032 holdnyi közlegelő értéke 690,960 q takarmánynak felel meg. Az 51,002 holdat tevő ugaron a legjobb esetben csak 137,705 q szénaértéket kapunk. Ha már most a mérleget felállítjuk, akkor a következő eredményt kapjuk:

az ugar ad ma szénaértéket	137,705 qt
a közlegelő ad	690,960 qt
	<hr/>
	838,665 q

az ugarul felvett egy hatodnak takarmány hozama	765,045 q
a közlegelő, mint fent	690,960 q
a szántónak egy hatoda után maradó ugar hozama	68,852 q
	<u>1,524,857</u>

Kitünik tehát, hogy azon szénaérték, melyet most az ugaron és közlegelőn számbavettünk, 696,192 qal meghaladható, minélfogva a takarmánytermelés ugyanazon állatállomány mellett tetemesen gyarapodott. Magától értetődik azonban, hogy a közlegelőn a marhalimitáció okvetetlenül keresztülviendő és épen Háromszékmegyében több község nem egyszer utalt azon hátrányokra, melyekkel a fölös szám tartása és legeltetése jár. Különben ily előterjesztés nemcsak innen, de több más megyéből is történt, — azonban mindenkor siker nélkül!

Egy községben például hivatalosan konstatálva lett, hogy az ugaron és akkor még közös legelőn 800 juhot lehet tartani. Ezen 960 holdnyi területet azonban a község idegen juhtartóknak adta ki, mely eljárás ellen minden panasz hasztalan volt; sőt az ottani birtokosok még azt sem tudták elérni, hogy az a 3000 idegen juh legalább saját földjeiket is trágyázza. A község és parasztság azután az elszegényedett kisebb birtokosok szántóit, rétjeit és erdeit épen azon a pénzen vette meg, melyet az idegen földön történt juhtartás behozott, és így az állattartó, nem az állattenyésztő gazdagodott meg azon földmivelő rovására, ki talaját szabadon nem használhatta! Tehát nem az okszerű állattenyésztés szenvedne, ha a földmivelést jobban megbecsülnék; hanem az oktanul magas állattartás volna helyes mértékére leszállítva. —

Nem hallgathatjuk el azt sem, hogy a legtöbb községben az ugar mellőzését nyíltan szóba sem merik hozni. Így például egy községben a részbeni felhagyásra szánták el magukat és hosszas tanácskozás után elhatározták, hogy egy bizottság czövekelje ki azon területet, mely az ugarból bevethető lesz; ez meg is történt, de már a legközelebbi éjszakán a czövekek jóval előbbre voltak rakva. A falusbiró, — a mint ezt észrevette, — elrendelte, hogy a megmunkálással még néhány napig várni kell, ennek elteltével minden czövek eltűnt és evvel együtt az ugar is megszűnt!

El kell ismernünk, hogy a törvényhozásnak egyik legnehezebb feladatát képezi az ugarviszonyoknak rendezése oly területen, mely még mindig csak utban van arra, hogy a középkorból az új korba lépjen és hol részben oly birtokviszonyok állanak fenn, melyek igen távoli időkből származnak. Az állam központjából e visszás állapotot alig lehet észre-

venni; mert a felső-magyarországi, dunántuli, alföldi és erdélyi viszonyok oly lényegesen elütök, hogy e téren legalább az önkormányzatnak (természetesen állami ellenőrzés alatt) valamivel szabadabb hatáskört kellene engedélyezni. Ha egy vagy más részről azt állítják, hogy akkor annyi szabályrendeletünk lesz, mint a hány törvényhatóságunk van: akkor erre csak azt lehet felelni, hogy az igen természetes, mert Bereg, Ugocsa, Sáros, Ung, Csik vagy Maros-Torda viszonyai egy cseppet sem hasonlítanak Pest-Pilis-Solt, Temes, Jász-Nagy-Kun-Szolnok megyék állapotaihoz és így egy kaptafára sem huzhatók. A kormánynak azonban egyenesen feladata a mezőgazdaság szabad gyakorlását gátló akadályokat már csak azért is elhárítani, mert különben sem ipar fejlődni nem tud, sem a népnek annyira szükséges szaporodása meg nem történhetik, ha ott, hol százezernyi ember található mindennemű szükségletének kielégítését, a marha csak silány, teljességgel nem elegendő táplálkozásra talál.

Az erdélyi országrészben is a legelő igénybevételét illetőleg több oly intézkedés áll fenn, mely egymástól tetemesen különbözik és egy törvénybe bele nem foglalható. A déli határszél községeiben például ugy volt és van részben ma is, hogy a legeltetési jogosultság és a birtokigénynek aránya az egyes háztájakra annak idején esett — juh-sajtok száma szerint állapított meg! A törvényhozásnak tehát hivatása a tulajdonjogot mezőn és réten szigorú törvénnyel megvédeni, általában pedig azon jogelvet felállítani, hogy minden földtulajdonos a maga földjét ugyan saját, legjobb belátása szerint használhassa; hogy azonban ott, hol ezen ma kétségtelenül helyes elvnek korlátozása minden áron szükségessé mutatkoznék, — e felett a törvényhatóságokban külön fórumok határozzanak; mert a községekben nem lehet a birtok többségére bizni annak eldöntését, hogy minő gazdasági rendszert kell behozni, miután épen ezen többségnek miveltségi foka igen alanti színvonalon áll és miután ugyancsak a megyei értelmiségnek képezi feladatát a népnek tömegét szellemi restségéből felrázni és a gazdaságilag okszerű gondolkozás és cselekvés terére vinni! —

— Mindezt az ügynek általános megvilágítására tiszteletteljesen előrebocsátva, bátrak vagyunk már most a Nmlgod által részletesen körvonalozott feladatunkra térni s mindenekeelőtt az első kérdésre a következőkben válaszolni:

a d I. Tekintettel arra, hogy a községek többnyire eléggé nagy közlegelővel rendelkeznek, azonkívül az 1870. L. t.-cz. 38. §-a világo-

san előírja, hogy ott, hol a közlegelő ki van hasítva, idegen földön többé legeltetni nem szabad;

tekintettel arra, hogy az eddigi ugaron megfelelő takarmánytermelés mellett az állatok bizonyosan több tápot fognak nyerni, mint most;

tekintettel arra, hogy járványok kiűzése alkalmával rendszeren takarmányszükség is áll be és a bajt már ez okból is lehetőleg sokáig titkolják;

tekintettel arra, hogy az okszerű állattenyésztésen alapuló tulajdonképeni mezei gazdálkodás nálunk még ki sem fejlődhetett;

tekintettel továbbá arra, hogy az ugarkényszer és háromnyomású gazdaság fenntartása mellett az ipar sem tud kellő fejlődésre jutni; —

egyletük ig. válaszmánya azon nézetben van, hogy a szántó és rét szabad használatának elve a törvényben ugyan kimondandó lenne, de egyszersmint czélszerűen megalkotott bizottságok megrynként a közlegelők tényleges nagysága, a szántók kiterjedése és azokon termelhető takarmánynak számbavétele alapján volnának hivatva eldönteni, hogy mely községekben (kivált a havason) tartandó fenn az eddigi gazdálkodás? mely községekben volna a javított háromnyomású, azaz a mostani felosztásnak megfelelőleg a hatnyomású gazdálkodás behozandó? hol $\frac{1}{3}$ helyett $\frac{1}{6}$ ugar és a kalászos, kapás és leveles növény helyes aránya lépne életbe? és végre, mely községek térhetnének azonnal át a szabad gazdálkodásra?

A bizottsági elaboratum, — egy táblázat mellékelésével, mely az illető községre nézve a közlegelő, szántó, rét és állatállomány nagyságát mutatná ki, valamint azt is felsorolná, hogy hol van a tagosítás és a közlegelő felosztása végrehajtva — csak azon esetben volna a nmlgu ministeriumhoz végleges eldöntés céljából felterjesztendő, ha a községi képviselőlet vagy egyes földbirtokos részéről a megyei közigazgatási bizottsághoz a határozat kibirdetése után 30 napon belül panasz (felbevezés) nyujtatnék be, és ha a főispán a közigazgatási bizottságnak ez ügyben hozott határozatát a nmlgu ministeriumhoz felterjeszteni szükségesnek tartaná. — —

— A mi már most a második kérdést illeti, van szerencsénk arra a következőkben tiszteletteljesen válaszolni:

a d II. A botfalusi czukorgyár vásárolt czukorrépára van utalva, miután eddig csakis egy nagyobb birtokkal és (Brassó határán) rendelkezik tetemesebb területtel, hol saját maga termelheti a répát; különben nagyobb birtoktestek a gyár közelében egyáltalában nem fordulnak elő.

Ismeretes, hogy a cukorrépa az ugar mellőzését igényelvén, a szántóknak teljesebb kihasználását feltételezi. Továbbá a talajnak kitűnő megmivelése, trágyázása és ápolása által, — melyet első sorban ugyan a cukorrépa nyer, — az összes, a váltóba felvett növényeknek nyers hozama gyarapodik, holott a magasabb termelési költséget legnagyobbbrészt maga a cukorrépa viseli. De másfelől az is világos, hogy a cukorrépa huzamosan csak belterjes üzemben, melynek bazisa a jó állatgazdaság, lesz nyereségesen mivelhető; a nálunk divó ugar- és legelőkényszerrel teljességgel nem fér össze! Mert ha a talaj ugaron marad, akkor nem kaphatja meg a szükséges trágyát, a legelő marha pedig összetapossa s így még gondolni sem lehet arra, hogy a talaj azon magas kulturállapotba jusson, melyet a répa okvetetlenül megkíván.

A gyárnak közvetlen közelében sokkalta kevesebb répa lett termelve (Brassó megyében csak 1580 hold), hogy sem a gyár megfelelő ideig a nyers cukor készítésével és finomításával elfoglalva lehessen, pedig minél tovább tovább tart az u. n. termelési campagne, annál előnyösebb lesz az üzlet is. A gyár akként van berendezve, hogy naponta 10,000 q répát dolgozhat fel; miután pedig talajunk mai mivélési állapotában legmagasabb számítással 200 q hozamnál holdanként többet fel nem vehetünk, a 3—4 havi gyári üzemet számítva, évenként 4500—6000 holdat kellene mivelní; oly terület, melyet a szomszédos megyék szántói könnyen fedezhetnének. Ugyanis a sepsi-szent-györgyi katasteri kerület 74,092 hold, Brassó megye 68,761 hold szántóval bír. Ha már most hat éves turnusból indulunk ki, akkor 27,000, illetve 36,000 holdra volna szükség, mely a fenti területből könnyen kikerül, ha a kisbirtokos is a répatermelésre szánja magát.

A cukorrépa termelés azonban, ha több éven át folytatva lett, tudvalevőleg igen kedvezően hat az árpa és buza hozamára. Így például az anhalti herczegség, mely 2347 km.² összterületen harminczegy cukorgyárat és hetvenegy sergyárat számlál, egész Németországban a legmagasabb átlagos buzahozamot mutatja fel, a mennyiben 21·2 q esik hektárjára, holott a német általános átlag csak 14 q. Hasonlóan áll az árpa is: Anhaltban hozama 20 q, miglen egész Németországban csak 13 q! Ha már most az ily magas hozamot (a mint kétségkívül lehetséges) nálunk is el akarjuk érni, akkor igen tetemes trágyázásra van szükség, melyet azonban mai gazdálkodásunk mellett nem is alkalmazhatunk; — mert míg holdanként (az utótrágyázást is számba véve) körülbelől

250—500 q-ra van szükség, addig az átlagos trágyázás ma holdanként csak mintegy 80 q-ra rug.

De miként állítsuk elő ezen tetemes trágyaszükségletet takarmánytermelés nélkül és a mai gazdálkodási rendszer mellett — összesen 185 nap alatt?

Továbbá be kell vallanunk, hogy ha a gyár-üzemet az elégtelen répakészlet miatt megszüntetni kellene, ez nagyon kedvezőtlenül hatna más vállalatok meghonosítására is; pedig éppen a gazdasági meléképarok azok, melyekből legtöbb hasznot húzhatunk; így például Németország répatermelő vidékein egy holdnak haszonbére évi 37—65 forint között váltakozik.

Am ha az okszerű cukorrépatermelést valójában meghonosítani akarjuk, akkor megfelelő vetésforgóról is kell gondoskodnunk, mert különben igen könnyű szerrel az oktalan rablogazdaság nyerhetne tért.

Hogy tehát a termelést előmozdítsuk, másfelől azonban néhány hold répa művelése ne szolgálhasson ürügyül egy vagy más községben a jelen rendszer kiküszöbölésére, azon községeket lehetne általában véve, mint a répatermelésre hivatottakat kijelelni, a melyekben

1) már 1889-ben is cukorrépa lett termelve és melyek

2) a gyár kö vetlen közelében, vagy a vasuti rakodó helytől annyira vannak, hogy naponta legalább kétszer fordulhatnak; továbbá a hol a közlegelő az összes szántóterületnek legalább 5%-át teszi, vagy a hol a közlegelő kihasítása már megtörtént.

Továbbá ajánlatos lenne mindazon megyékben, hol cukorrépát már termelnek, vagy ezután termelni fognak, bizottság által döntetni el, hol lenne felhagyandó az ugarlegelő és egyidejűleg ezen bizottság által egy általános határbeosztást is megállapíttatni, mely a répatermelés igényeinek megfelelően alkalmas. Mert vannak például az Olt mentén községek, melyek a völgyben és a folyó közelében fekvő lankásokon igen termékeny talajjal bírnak, miglen más lejtőkön a répaművelés majdnem lehetetlen. Itt a bizottságnak ki kellene jelezni azon területet, hol a répa vetése megengedhető s ennél fogva a legelő-kényszer feltétlenül megszüntetendő volna, miután éppen ezen nagy termékenységgű földek a cukorrépa disztlésének leginkább kedveznek.

Igaz, hogy már most azon kérdés is előtérbe lép: minő jögon akarhatja az állam csak feltételesen engedélyezni a cukorrépatermelést és hogy nem volna-e inkább kötelessége elhárítani mindazon akadályokat, melyek ezt gátolják? és pedig annyival inkább, mert a cukorgyártás nálunk éppen a kormányi közbenjárás folytán létesült?

A második kérdésre tehát a válasz a megelőzőkből folyólag következőleg hangzanék:

Tekintettel a számos vidéken már megkezdett czukorrépatermelésre, indokolt ugyan azon szabályrendeleteket hatályon kívül helyezni, melyeknek alapján a háromnyomású gazdaság kötelezővé vált; ezen kétségtelenül helyes elvet azonban csakis bizonyos intézkedések foganatosítása mellett véljük keresztülvihetőnek.

Tekintettel a még jelenleg is felette hiányos mezőgazdasági állapotainkra, minden érdekelt megyében külön bizottság volna alkotandó, mely a főispán elnöke alatt egy zónát közvetlenül a gyár közelében, egy másodikat pedig a vasut mentén távolabbi vidékekre állapítana meg. Ezen bizottságban a közigazdasági előadó és több kiváló gazda foglalna helyet, kik együttesen határoznák el, mely községekben nyerne helyet a szabad gazdálkodás és melyekben a javított háromnyomású rendszer, azaz hat nyomás, ugarral vagy a nélkül és egy oly okszerűen megállapított vetésforgóval, melynek keretén belül a czukorrépatermelés lehetséges és előnyös volna; a midőn természetesen a rétek és közlegelő nagysága, valamint a takarmánytermelés alkalmazása és lehető kiterjesztése is figyelembe veendő. Ezen eljárás annál általánosabbban és biztosabbban követhető, mert a czukorrépa Csehországban, Morvában és Sziléziában szintén tekintettel az állattenyésztésre és a szántók bővebb hozamára a legkisebb földeken is a mezei gazdálkodást fejlesztő 1875. évi t. cz. 1, 3 stb. cikkelyeinek védelme alatt minden fennakadás nélkül gyakorolható.

A mezei utak szabályozása azonban az egyes földek hozzáférhetősége érdekében mindenütt foganatosítandó lenne.

Az említett bizottság határozatait a beszerzett adatok alapján hozná, a melyek kimutatnák:

1) a község távolságát a gyártól:

a) községi uton,

b) megyei uton,

c) állami uton és — az első zónában

d) vasuton is;

2) a község távolságát a gyártól a második zónában vasut mentén és a községnél távolságát a rakodó helytől, — a községi, megyei vagy állami ut tekintetbe vételével;

3) a szántó, rét, közlegelő nagyságát és a ló, marha és juhállományt;

4) a takarmánytermelés lehető kiterjesztését holdakban és a remélhető hozamot métermázsákban;

5) az ugar eddigi szénaérték hozamát, egy holdat átlagban 2·7 gra számítva;

6) végre az általános határbeosztás és vetésforgó lenne a takarmánytermelés és czukorrépanivelés beillesztésével megállapítandó és közözteendő.

A bizottsági munkálat (melyhez a fenti adatokat tartalmazó táblázat, valamint egy kimutatás lenne mellékelendő a végrehajtott tagosításokról és közlegelő rendezésekről) csak az esetben terjesztetnék fel a nmlgu ministeriumhoz, ha a községi képviselőlet vagy egyes földbirtokos részéről az első határozat közzétételétől számított záros határidő alatt felfolyamodás intéztetnék a közigazgatási bizottsághoz és ha a főispán ennek végzését felsőbb helyre eljuttatni szükségesnek látná. — —

— ad III. A mi a harmadik kérdést illeti, szükségesnek mutatkozik, hogy a mezőrendőri törvényben nemcsak a czukorrépa, hanem a kornló és általában a kereskedelmi és iparnövények az által nyernének kiváló védelmet, ha ily kulturákon a járás, lovaglás, szekerezés vagy legelés igen szigorú büntetés alá esnék, azonkívül pedig a kártérítés a négyzet ölenkénti maximális hozam szerint számíttatnék, még pedig azért, mert a tulajdonos joggal megkívánhatja, hogy nemcsak a reáfordított miveleési költség, hanem az elmaradt haszon is teljesen visszapótoltsassék, már azon okból is, mert a szenvedett veszteséget újbóli vetés vagy ültetés által csak a legritkább esetekben lehet némileg helyreütni. További védintézkedésekre általában véve nincs szükség, azt azonban világosan meg kellene állapítani, hogy a legelőre járó községi bika vagy csorda által okozott károkért ki a felelős? —

Az erdélyi czukorrépa minősége.

II.

E cím alatt lapunk 2-ik számában érdekes adatokat közöltünk a kísérletképen termesztett czukorrépánk minőségéről, ma: Dr. Fabinyi Rudolf egyetemi tanár urnak, a kolozsvári állami vegyikísérleti állomás főnökének lekötelező szivessége folytán adhatjuk az általa végzett vizsgálatok eredményét is, melyek kettős értékkel bírnak azért, mert itt már nem kísérletről, hanem nagyban, rendszeres termelésről van szó. A kimutatás annyiban hézagos, hogy a beküldők a fajt meg

nem nevezték és így azt mi sem közölhetjük. A sorrendet úgy állapítottuk meg, hogy a legmagasabb adattól szállottunk le a legkisebbig, a mi az áttekintést lényegesen megkönnyíti. A számok — mint már a minap is említettük — a sulyszázaléknak felelnek meg; azaz kifejezik, hogy 100 gramm répában hány gramm cukor találtatott.

1. Báró Bánffy Zoltán, Keresztes (?)	15·61%
2. Nagy-Enyed városa, Nagy-Enyed	15·11 "
3. Gróf Toldalagi László, Koronka	13·74 "
4. Zeyk Dániel, Nagy-Enyed	13·65 "
5. Alapítványi uradalom, Radnót	13·50 "
6. " " " " " "	13·30 "
7. " " " " " "	13·25 "
8. Báró Kemény Gerő, Maros-Czintos	13·20 "
9. Horváth Albert, Radnót	13·13 "
10. Zeyk Kálmán, Koslárd	13·13 "
11. Betegh Ferencz, Gyéres	13·13 "
12. Zeyk Kálmán, Koslárd	13·07 "
13. Alapítványi uradalom, Radnót	13·00 "
14. Zeyk Gábor, Diód	12·93 "
15. Tamási Péter, Keresztes	12·92 "
16. Báró Kemény László, Alsó-Gáld	12·88 "
17. Báró Kemény Domokos, Malomfalva	12·78 "
18. Betegh Sándor, Mező-Szengyel	12·57 "
19. Nagy-Enyed városa, Nagy-Enyed	12·39 "
20. Gróf Teleki Géza örökösei, Gernyeszeg	12·26 "
21. Kis-küküllői gazd. egyesület, Ugra	12·26 "
22. Fehérváry Károly, Sajó-Szent-András	12·14 "
23. Gróf Wass Albert, Mező-Záh	12·01 "
24. Kis-küküllői gazd. egyesület	12·01 "
25. Id. Zeyk József, Buzás-Bocsárd	11·97 "
26. Pekri Sándor, Dicsőszentmárton	11·76 "
27. Mendl Simon, Balásfalva	11·70 "
28. Báró Bornemisza Tivadar, Maros-Illye	11·64 "
29. Gróf Bethlen Sándor, Maros-Gezse	11·51 "
30. Gróf Mikes Árpád, Maros-Csesztve	11·25 "
31. " " " " " "	11·15 "
32. Paget János, Gyéres	11·15 "
33. Zeyk Dániel, Nagy-Enyed	11·12 "

34. Kovrig Tivadarné, Gáltó	11·02 „
35. Gróf Busseul Henrik, Háperton	10·96 „
36. Id. Zeyk József, Buzás-Bocsárd	10·45 „
37. Báró Bornemisza Tivadar, Maros-Illye	9·91 „
38. „ „ „ „ „	9·91 „
39. Gróf Mikes Árpád, Maros-Csesztve	9·91 „
40. Báró Bornemisza Tivadar, Maros-Illye	9·82 „
41. Winkler János, Nagy-Enyed	9·50 „
42. Paget János, Gyéres	9·06 „

— A vizsgálati anyag, mint látható, leginkább Alsó-Fehér, Kis-Küküllő, Maros-Torda és Torda-Aranyos, részben Hunyad és Szolnok-Doboka megyékből küldetett be. A minőségi különbözet (15·61 és 9·06) 6½ százalékot tesz ugyan, de alapos a gyanunk, hogy a két legmagasabb eredményhez a répa fonyadtsága is járult. Mindenesetre örvendetes, hogy 42 vizsgálatnál csak 6 maradt a 10%-on alul és ebből is 4 ezen számhoz ugyancsak közel áll. Ismételten kimondhatjuk tehát, hogy az erdélyi talaj a jó minőségű cukorrépa előállítására teljesen alkalmas.

Gyümölcsizelés.

Kertészeti szakosztályunk folyó hó 12-én tartott rendes ülésére egy rendkívül szép és igen érdekes gyümölcsizelést rögtönzött — s a napilapokban előre jelzett meghívás folytán az érdeklődők is tekintélyes számmal jelentek meg s gyönyörködtek s élvezték is azokat a kiválóan szép és válogatott faju s még nagy részben ma is elég tüde gyümölcsöket, a melyek id. Bodor Pál elnök, Szentgyörgyi alelnök, Ritter kolos-monostori főkertész, Zonda egyleti kertész, Csiki Lukács, Dr. Nagy Mór s mások által ez alkalomra összehozattak. E piczike s alig pár óráig tartó szép kiállításnak az volt a célja, hogy febr. közepe táján lássuk, hogyan is állunk csak téli gyümölcs dolgában. S valóban örömmel győződhattünk meg, hogy elég jól, — mert nem kevesebb, mint 67 féle almát, körtét hozánk össze s izleltük csaknem mindannyiját végig a gr. Schweinitz Gyula, Donáth Lajos, Sipos Gábor, Molnár Sándor, Zonda, Csiki Lukács, Kovács János, Szász Lajos, Ritter Gusztáv, Dr. Nagy Mór és többek s e sorok írója jelenlétében és vezetése mellett. Az izleltek közül főlemlitendőknek tartjuk a Téli esperes, Esperen pergamenje, Jaminettet, Nemes kolmár és Józefin kiváló finom körtéket és Vagener almáját (Szentgyörgytől); Multhaupt német arany pepin, Gold Gulderling, Parker pepinje, Batul, Bánffi Pál almája, Ádám

párménje, Baumann renetje, Londoni pepin stb. (Rittertől); Angol arany pármén, Kanadai renet, Szászpap, Rudolf, Pónyik, B a l d w i n, Loán parmenje, Borsos stb (id. Bodortól); s szintén igen szép gyűjtemény Csiki Lukácstól, a melyet gyönyörűséggel szemlélhet, a ki az ő piaczi gyümölcs- és csemege kereskedésében megfordul. Kiváló érdeket kölcsönzött e kis gyümölcsészeti ünnepélynek az, hogy a gr. Schweinitz ő méltósága indítványára egy öt tagu bizottság kéretett föl, a mely külföldi nagyobb városokba — 5 kilós ládáknak — mutatóványt küldjön, a gyümölcsökkel való megismerkedés céljából, úgy nyilatkozván a nemes gróf, hogy az ilyen gyümölcsökért — künn ha megismerik — 50 krtól 2 frtig is megadják az árt kilónként. A dolog teljes sikerülése annyival biztosabbnak tekinthető, mert éppen ez alkalommal lett szakosztályunk tagjává s egy személyben választott az erdélyi gazd. egyl. kertészeti szakosztálya gyümölcsészeti közvetítőjévé Csiki Lukács derék kereskedőnk, a kinek közvetítésével bizonyosan e gazdasági cikkünk is állandó piacot nyerend. — Hogy azonban tájékozhasuk magunkat, a jövő szerdáig igen kérnénk gyümölcs-mutatóványokat küldeni egyleti irodánkba, Gamauf titkár urnak czünzetten, hogy a bizottság magát tájékozhasssa.

Szentgyörgyi Lajos,
sz. o. alelnök.

Egyleti mozgalmak.

Választmányi ülés 1890 február hó 6-én.

Tartatott elnök Szabó József elnöklete alatt, jelen voltak: Báró Bánffy Ernő és Báró Jósika Gábor alelnökök, Jakab László, Eöry Tivadar, Báró Jósika Lajos, Szentgyörgyi Lajos, Végh Bertalan, Dávid Antal, Tóth Zsigmond, Gróf Schweinitz Gyula, Gróf Béli Ákos, Filep István, Sipos Gábor, Gróf Bethlen Gergely, Vörös Sándor, Dr. Szentkirályi Ákos, Molnár Sándor jogtanácsos és Gamauf Vilmos, e. titkár.

1. A december 23-iki ülés jegyzőkönyve felolvastván — a mai nap hitelesítésére Dávid Antal, Szentgyörgyi Lajos és Végh Bertalan tagtársak kéretnek fel.

2. Elnök előterjeszti, hogy a bécsi gazdasági kiállítás érdekében néhány nagyobb birtokoshoz a bor, gyapju és szarvasmarha kiállítása ügyében külön felkérés volna intézendő — helyesséssel fogadtatván, a további intézkedésekkel az elnökség bizatik meg.

3. E titkár az 1889-ik évi ügyforgalomról tesz jelentést, mely szerint 2249 ügydarab érkezett be, a melyből csak 3 — a mai ülésre beterjesztendő — maradt ellátatlanul; — tudomásul szolgál.

4. E. titkár jelenti, hogy az irodai felszerelés leltározása fogantositva lett és

5. kapcsolatosan jelenti, hogy a könyvtár rendezése is végre van hajtva, bemutatván egyszersmint az u. n. czédulakatalogust, az elhelyezési és szakma szerint összeállított könyvjegyzéket — választmány a megtörtént rendezkedéseket tudomásul véve, a jegyzékek felülvizsgálására alelnök Báró Bánffy Ernő elnöklete alatt Szentgyörgyi Lajos és Dr. Szentkirályi Ákos tagtársakat kéri fel.

6. E. titkár indítványozza, hogy az egyesület tulajdonát képező három herbarium u. m. Oekonomische Flora, von Dr. David Dietrich; Landwirtschaftliches Herbarium, von August Haertel és a Dr. Wolff Gyula által összeállított, 200 fajt meghaladó szőlőlevél-gyűjtemény megfelelő szellemi hasznosítás végett ajándékképpen a nagy-enyedi vinczellér-képezdének engedtesse át — az indítvány egyhangulag elfogadtatván, a végrehajtással az elnök bizatik meg.

7. és 8. E. titkár jelenti, hogy Gróf Nemes János az évdijas tagok közül az alapítók közé, Deák Ignác pedig az évdijas tagok közé jelentkezett — örvendetes tudomásul szolgálván, kötelezvényeik a pénztárhoz tételnek át.

9. Frick Vilmos bécsi könyvkereskedő számlája 10 frt 50 krról — kifizetésre utalványoztatott.

10. A kolozsvári m. kir. vegyakisérleti állomás 42 czukorrépa-minta minőségi elemzését küldi be — köszönettel fogadtatván, lapunkban közlendő lesz.

11—13. E. titkár jelenti, hogy a magyar czukoripar-részvénytársaság nagy-enyedi felügyelőisége szétosztás végett 100 drb. szerződési mintát, majd a Báró Kemény Kálmán ur ő méltósága körleveléből ugyanannyi példányt küldött be. Evvel kapcsolatosan e. titkár kötelességének tartja részletes jelentést tenni a múlt évben lefolyt kísérleti czukorrépa-termelésről, a nagybani termelés állapotáról, a botfalusi gyár viszonyairól és a most említett új szerződésről — választmány az előterjesztéseket beható figyelemmel hallgatva, kimerítő és alapos eszmecsere után a következőkben állapodott meg:

a) az ügynek tüzetes tanulmányozására az elnök vezetése alatt Báró Bánffy Ernő alelnök, Dávid Antal, Molnár Sándor jogtanácsos, Vörös Sándor, Gróf Wass Béla, Zeyk József és a titkár személyeikben bizottságot küld ki, melybe Báró Kemény Kálmán ur ő méltósága is meghívandó lesz, valamint a magyar czukoripar-részvénytársaság egy szakértő tagja E. bizottságnak főfeladata egy minta-szerződésnek fo-

galmazása, mely egy erdélyrészi cukorrépatermelőkből álló és a lehető legrövidebb idő alatt összehívandó értekezlet elé lesz terjesztendő;

b) miután az új szerződés és körlevél a választmány intenióinak nem felel meg, mindkét nyomtatvány a t. felügyelőséghez visszaküldendő;

c) Báró Kemény Kálmán ur ő méltósága beleegyezését feltételezve, a bizottság ülése február hó 12-ére délelőtti 10 órára tűzetik ki.

14. Ministerium 2932 sz. a. egyletünk lefolyt évi működéséről február 15-ig jelentést vár — a jelentés megkészítésére titkár utasított.

15. Ministerium 712 sz. a. a phylloxera-ügynek az 1888-ik évben mikénti állásáról szóló jelentés 10 példányát beküldi — köszönettel fogadtatván, az érdeklődő tagok között kiosztatni fog.

16. Ministerium 1681 sz. a. a kolozsmegyei lótenyészbizottmány elnökségével egyetértőleg adandó véleményre szolít fel, hogy a választuti fedezettő állomás továbbra is fenntartandó-e? vagy pedig az oda szánt magasabb vérű mén a kolozsvári állomásra osztassék-e be? — választmány a már ismert és többször kifejtett indokoknál fogva a fentisztelt elnökséggel egyetértőleg a választuti állomást felbagyását és a fedező ménnek Kolozsvárra leendő beosztását egyhangulag helyesli s a nmlgu ministeriumtól egyidejüleg kérelmezi.

17. Ministerium 58151 sz. a. a cukorrépatermelés biztosítása érdekében mult évi october 17-én felterjesztett kérésünkre vonatkozólag az ugar- és legelőkényszer megszüntetése tárgyában tüzetesen indokolt véleményt kér — az alaposan kifejtett véleményt Gróf Schweinitz Gyula tagtárs bemutatván, annak felterjesztése és lapunkban való közlése elhatározott.

18. Az erdélyrészi tagosító mérnökök egylete a birtokrendezés ügyében szerkesztett javaslatát tudomásvétel és tárgyalás végett be-terjeszti — e fontos javaslatnak beható tárgyalására az elnök vezetése alatt Báró Bánffy Ernő alelnök, Horváth Kálmán törvényszéki bíró Pataki Viktor tagosító mérnök, Dávid Antal, Gróf Schweinitz Gyula, Tóth Zsigmond, Vörös Sándor és a titkár személyeikben bizottság kéretik fel azon utasítással, hogy eljárásának befejeztével az eredményről jelentést tegyen.

19. Kolozsmegye főispánja 1307 sz. a. a bécsi kiállításra vonatkozó nyomtatványokat küld — köszönettel fogadtatván, az érdeklődőknek rendelkezésükre bocsáttatott.

20. Az orsz. magyar kertészeti egyesület a bécsi kiállítás kertészeti és gyümölcsészeti osztályának pártolására hiv fel, minek kapcsán Szentgyörgyi Lajos alapos indokolással képviseltetésünk szükségességét hangsúlyozza és kívánja — választmány elvileg teljesen osztván a felszólaló tagtárs fejtegetéseit, egyedül csakis a pénzügyi szempont miatt nem hozhat ma végleges határozatot, azonban ezen nehézség elhárítása céljából az orsz. gazd. egylethez, esetleg a ministeriumhoz megkeresést fog intézni.

21. A deutsch wagrami német casinó a fekete zab beszerzési forrásai után tudakozódik — az ismert termelők nevei közöltetni fognak.

22. Szücs Mihály debreczeni tanár „A czukorgyártás és czukor-répatermesztés“ című röpiratának 100 példányát díjtalan kiosztás végett megküldi — köszönettel fogadtatván, a 13-ik pont alatt említett értekezlet megtartása alkalmával fog kiosztatni, a szerzőnek pedig a választmány köszönete külön átiratban fog kifejeztetni.

23. Szemere Huba előfizetési felhívása a „Czukorrépa és takarmányrépa jövedelmező termelése“ című munkája ügyében — 2 frt 30 kraj utalványoztatott.

24. Szücs Mihály előfizetési felhívása „A jégkár ellen való biztosítás és a kár becslése“ című munkára — 1 frttal utalványoztatott.

25—26. Mousinek János és Máriássy kerületi phylloxera-felügyelő az előbbi által foltalált szénkéneg-fecskendőt ajánlják, melynek darabonkénti ára 40 frt — tudomásul szolgál.

Hitelesítik:
Szentgyörgyi Lajos,
Dávid Antal,
Végh Bertalan.

Szabó József,
egyleti elnök.
Gamauf Vilmos,
egyleti titkár.

Szerkesztő bizottság: elnök Szabó József; Dr. Berde Áron, Br. Jósika Sámuel,
Szabó Sámuel, Vörös Sándor.

Felelős szerkesztő: Gamauf Vilmos.

HIRDETÉS.

(1.)

ELADÓ

(1—3.)

 tenyészbika,

erdélyi magyar fajta, 4¹/₄ éves; megtekinthető nálam Magyar-
Gorbón, (pósta és vasuti állomás.)

Lészay Ferencz.

P I A C Z I Á R A K .

A h e t i v á s á r			Gabona mérték	Tiszta búza	Elegy búza	Rozs	Arpa	Zab	Törökbúza	100 kiló		1 köbméter tízifa	1 kiló marhahús		
h e l y e	n a p j a									széna				szalma	
										—	—			—	—
k r a j e z á r o k b a n															
Budapest	február	13	métermázsa	853	—	817	920	762	483	—	—	—	—		
Brassó	február	7	hektoliter	640	430	470	520	280	380	180	70	260	36		
Deés	február	11	"	860	780	640	—	380	560	380	220	260	28		
Fogaras	február	7	"	650	600	450	—	280	400	250	140	210	31		
Gyula-Fehérvár	február	8	"	600	525	475	—	300	375	280	180	275	32		
Kézdi-Vásárhely	február	6	"	640	—	450	450	300	410	350	90	250	28		
Kolozsvár	február	13	métermázsa	850	—	730	—	680	500	300	180	300	38		
Maros-Vásárhely	február	13	"	812	735	735	—	660	468	300	200	300	32		
Nagy-Szeben	február	14	hektoliter	620	500	460	—	270	360	200	150	350	36		
Nagy Várad	február	11	"	562	560	525	—	270	318	300	180	300	44		
Sepsi Szt.-György	február	10	"	610	560	450	370	290	380	400	150	150	32		
Szász-Régen	február	6	"	660	565	460	360	260	380	300	210	260	28		
Torda	február	8	"	650	400	500	350	300	300	300	30	225	32		

Nyom. Géman J. örök Kolozsv.